

Amsterdam, 19 juli 2013

Aan: Het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel Oost
Bureau Bezwaar- en Beroepszaken
Postbus 94801
1090 GV Amsterdam

Betreft: Bezwaarschrift

Aan het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel Oost,

Geacht bestuur,

Bij deze maak ik bezwaar tegen uw besluit van 10 juni 2013 om een kapvergunning te verlenen voor 392 bomen in het Oosterpark (HZ-WABO-2013-005269).

De verdubbeling van het Oosterpark is op zich een prima idee. Het park wordt vergroot door de terreinen aan de noordrand publiek toegankelijk te maken. De monumentale gebouwen aan de Mauritskade komen daardoor in openbaar groen te staan.

Wie kan daar tegen zijn? Van bezwaren is daarom totnogtoe weinig gebleken, iedereen kan zich in dit idee vinden.

De situatietekening bij de aanvraag voor de kapvergunning (d.d. 5 juni 2013) geeft echter aanleiding tot grote bedenkingen.

Waarom nu pas?

Pas bij het publiceren van deze situatietekening werden de gevolgen van het ontwerp in volle omvang duidelijk. Daarop was voor het eerst te zien dat maar liefst 176 bomen gekapt worden voor het ontwerp en waar die staan. Uit de plankaart bij het definitief ontwerp was deze kaalslag niet af te lezen. De te kappen eikenstroken staan daarop als stippellijn aangegeven, waarvan de legenda onleesbaar is. De groene cirkels die (waarschijnlijk nieuwe) bomen aanduiden, ontbreken in de legenda helemaal. Dat heeft iedereen op het verkeerde been gezet.

Inspiratie van Springer

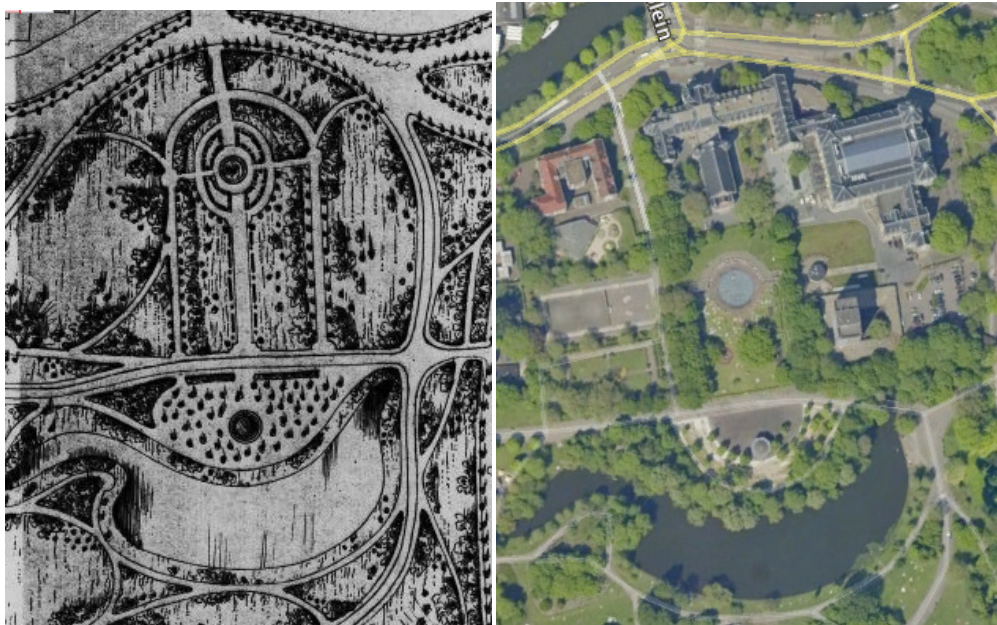
Ten behoeve van het nieuwe ontwerp - zo blijkt uit de situatietekening - worden 176 bomen gekapt. Alleen al in de stroken met eikenbomen aan weerszijden van het pierenbadje sneuvelen 62 gezonde eiken. De ontwerper van de Verdubbeling van het Oosterpark, Buro Sant en Co (Edwin Santhagens) schrijft dat hij voor het beplantingsplan inspiratie heeft opgedaan bij het historische ontwerp voor het Oosterpark. De bekende landschapsarchitect Leonard Springer had in 1891 met zijn ontwerp de prijsvraag gewonnen die het stadsbestuur voor het park had uitgeschreven.

Maar wie Springers ontwerptekening bekijkt ziet daar diezelfde rijen bomen al staan. Cruciaal voor zijn ontwerp was namelijk de aanwezigheid van de Oosterbegraafplaats aan de Mauritskade. Die zou tot 1894 in gebruik blijven. De graven in particulier eigendom konden echter pas decennia later worden geruimd. Springer wist dat en daarom maakte hij een ontwerp dat in twee fases uitvoerbaar was. Het zuidelijk deel kon vrij snel worden aangelegd en het noordelijk deel pas op termijn. Hij ontwierp een park dat bestond uit een combinatie van de landschapsstijl in het zuiden en een meer formele aanleg in het noorden. Beide delen worden gescheiden door het brede door het hele park oost-west lopend pad. Het zuidelijk deel ontwierp hij als slingerende paden met boomgroepen en een lange slingervijver. In het noordelijk deel zouden de recreatieve functies een plaats krijgen. Hier staat de muziektent op een veld van solitaire bomen. Springer nam de drie bestaande paden van de begraafplaats op in zijn ontwerp. Haaks op de muziektent tekende hij een monumentale as (het middenpad van de begraafplaats) naar een ronde vijver, iets ten noorden van de huidige speelvijver. Aan

weerskanten liggen gazons en daarlangs rechte paden met bomenlanen. Zo is het park ook gerealiseerd.

De gebouwen aan de noordkant van het park waren door Springer niet voorzien, zij zijn er één voor één, de eerste in 1904, door flink lobbyen gekomen. De bouw van het Koninklijk Instituut voor de Tropen (1911-1926) maakte het voorgoed onmogelijk om aan het eind van het middenpad de hoofdingang van het park te maken.

Toen in 1957 de particuliere graven werden geruimd en het laatste deel van het park aangelegd kon worden, is Springers formele aanleg blijven bestaan, als van elkaar gescheiden 'kamers': het rosarium, het skateveld en het pierenbadje. De vorm van de kamers komt ongeveer overeen met de oude begraafvakken. Het middenpad kwam nu nergens meer uit en verdween.

Ontwerp Springer 1893

2012

Volgens de Cultuurhistorische Verkenning van SteenhuisMeurs (2010) die in opdracht van het stadsdeel is gemaakt, heeft Springer met zijn ontwerp een 'balans gevonden tussen het landschappelijke en het rechtlijnige deel van het park (dat verwijst naar de lanen van de oude Oosterbegraafplaats). Beide zijn compositorisch in evenwicht.' SteenhuisMeurs noemen in hun rapport die 'gemengde stijl', bestaande uit een combinatie van de - op dat moment al wat ouderwetse - landschapsstijl en de meer rechtlijnige tuindelen, een bijzondere kwaliteit. De opzet van de oude Oosterbegraafplaats, zo belangrijk voor de geschiedenis van het Oosterpark, is hiermee afleesbaar gebleven.

Met deze conclusies wordt in het ontwerp van Sant en Co niets gedaan.

In de notitie *Naar een toekomstbestendig Oosterpark* (bijlage 5 van het besluit) worden de bomen genoemd die bij het nieuwe ontwerp in de weg staan (dat zijn er 176).

'Langs het grasveld bij het pierenbadje maakt bijvoorbeeld een rij bomen plaats voor nieuwe ruimte om te spelen en te picknicken', aldus de notitie.

Om deze historische structuur van rechte lijnen te vervangen door slingerpaden 'à la Springer' getuigt van geschiedvervalsing of op zijn minst van wel heel veel fantasie. Het is wel heel kwalijk als tientallen 50-60 jaar oude, gezonde eiken daar het slachtoffer van worden.

In het Landelijk Register van Monumentale Bomen van de Bomenstichting is de hele 'houtopstand' van het Oosterpark opgenomen. Het Oosterpark heeft immers ook als ontwerp monumentale waarde. Dat ontwerp kan niet zomaar worden aangetast en gewijzigd. Ook de stichting concludeert dat zorgvuldiger moet worden bekeken of bomen kunnen worden gekapt.

(voor meer informatie hierover zie het bezwaarschrift van de Bomenstichting)

Zoek een oplossing waarbij deze bestaande kwaliteiten kunnen blijven, zoals Springer zelf dat ook deed!

Bomen hebben tijd nodig

Het kost heel veel tijd voordat bomen groot worden en stevig wortelen. Oude bomen kappen is dus zeker niet iets dat ondoordacht moet gebeuren, want het kost weer veel tijd voordat jonge bomen groot worden. Gezonde oude bomen kappen is pure kapitaalvernietiging. Daar moet dus wel een heel goede reden voor zijn.

De Verdubbeling vergeten?

De plankaart bij het definitief ontwerp gaat alleen over het park zelf: de 'Verdubbeling' lijkt vergeten. Het is van groot belang wel aan de oorspronkelijke ambitie vast te houden om het Oosterpark naar de Mauritskade door te zetten. Want daar begon het allemaal mee! Recente ontwikkelingen zoals uitbreiding van de school aan de Mauritskade en mogelijke verkoop van het universiteitsgebouw maken de verdubbeling alleen maar lastiger. Dit voor de verdubbeling belangrijkste deel is in de fasering naar achteren geschoven naar fase 3 en 4, op gevaar af dat van uitstel afstel komt.

Belanghebbenden

Niet alleen diegenen die direct aan het Oosterpark wonen hebben belang bij het al of niet verlenen van een kapvergunning, ook de inwoners van de Oosterparkbuurt hebben dat. De buurt draagt niet voor niets die naam. De rechtbank Utrecht gaf onlangs als richtsnoer dat personen die wonen binnen 100 meter van een te kappen boom, belanghebbend zijn. Hier kan onder bijzondere omstandigheden van worden afgeweken - aldus de rechtbank - bijvoorbeeld als het gaat om grote aantallen bomen in een bos of een stadspark. Dat is hier onmiskenbaar het geval.

Een park is tenslotte een publieke voorziening en niet een willekeurige achtertuin. Het park fungeert voor veel meer mensen in de drukke, lawaaierige stad als rust- en recreatiegebied, wandel- en sportterrein en vooral natuur en groen in de directe omgeving.

met vriendelijke groet,

Marijke Beek